

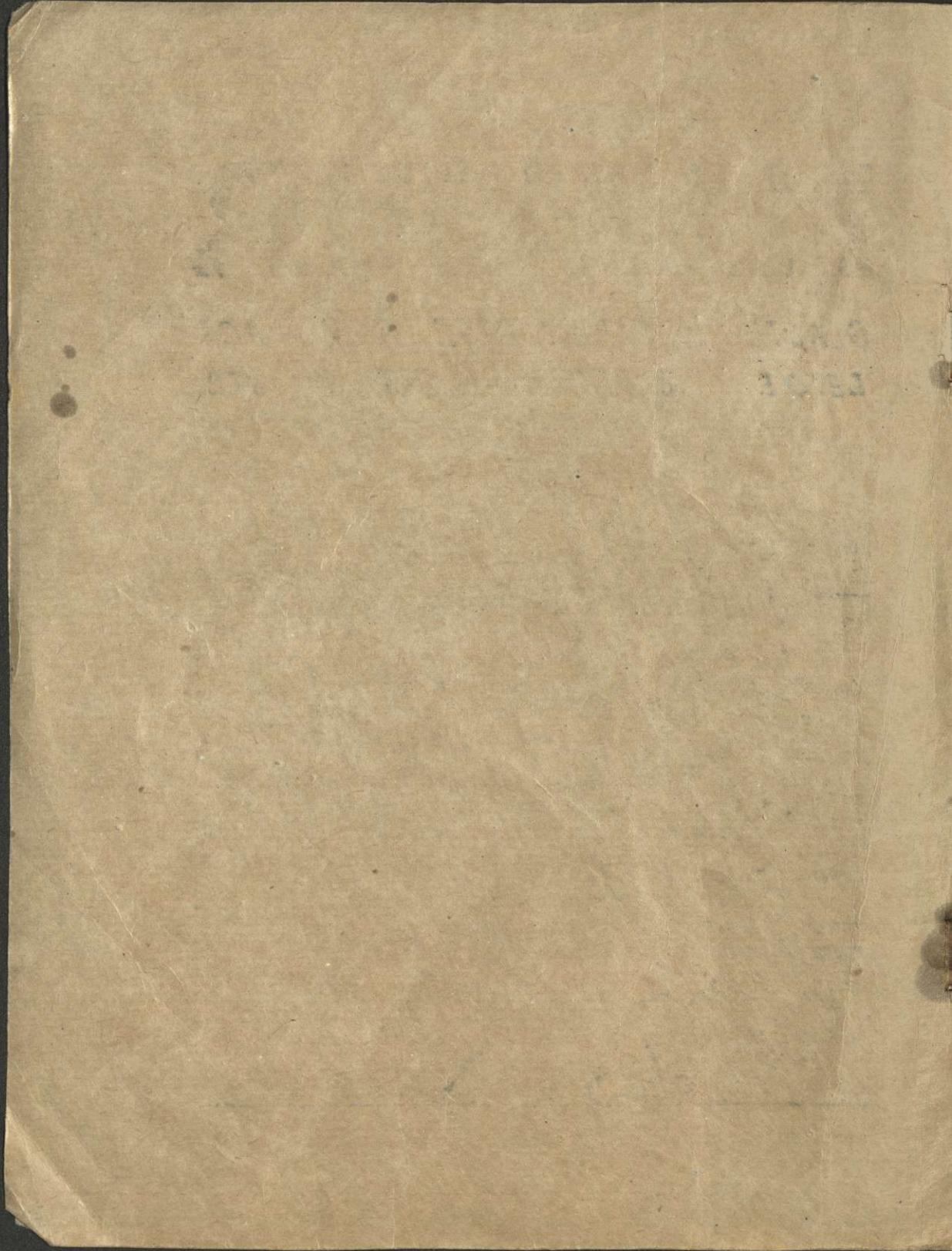
P 1100

MATAJUR

GLASILO XXVII DIVIZIJE NOV in POJ
LETI I. 8. DECEMBRA 1943. ŠT. 2.

MOKRIMI TITRAV A R VJERODOL
NEKROLOG MELITONIĆEM

MATAJUR

GLASILO XXVII DIVIZIJE NOV IN POJ
LETOI. 8. DECEMBERA 1943. ŠT 2.

Matej Bor:

MIGREMO!

Mi gremo skoz ogenj - prvi!
Naš vodnik? Svoboda, pest!
Kdo nas kliče? Zemlja v krvi!
Kdo smo mi? Dni naših vest!

Mi gremo! Kam? V nove zarje!

Kde ukloni nam glavo?

Smo drevesa, ki v viharje,

kadar rjojemo - pojo!

Rujte nas iz zemlje - rodne!

Mi vemo, kje smo doma!

Saj nam korenina plodne

po ženo pray do - pekla!

Mi gremo - po blatu, krvi!

Naš vodnik? Svoboda, pest!

Mladi rod koraka prvi

v sonce vriskajočih mest!

svitine o tistiv stinjiv mazoneq se i inicijat

otja, iranomq svibud. isuskiy geden s skid seš

stivalcegutonem u hodoia se ostred oski osq nra šav et

let fortimesa u ontim tsviobi", enimizaliv skurik

."tod u omabi mogete minevro bog

R. Perović:

NEKROLOG ZA VLASTIMIROM MILJKOVICEM.

Na dan 26. novembra pao je hrabro u borbi protiv Hitlerovih pljačkaških hordi naš drug Miljković Vlastimir - Vlasta, načelnik štaba XVIII. Brigada.

Drug Vlasta je posljije ka pitulacije Jugoslavije od izdajnika naroda Jugoslavije u čeljusti krvavog fašizma i hitlerizma. Kao ratni zarobljenik bio je sve do kapitulacije Italije u italijanskom koncentracijskom logoru.

Od prvih dana zarobljeništva drug Vlasta je sa svojim drugovima, koji su osjećali dužnost, da jim je jedino pravo mesto tamo, gde se da = nas sa nečuveno hrabrošću bori narodno oslobođilačka vojska Jugoslavije.

Njegov san se ostvario i stupio je u redove naše junačke vojske. Od prvog dana bio se sav predao borbi za oslobođenje našeg slovenskog naroda, koji se već dve i po godina tako hrabro bori protiv okupatora.

Drugovi, nek nam drug Vlasta bude primer za ugleđ, kako se bori za slobodu potlačenog radničkog i seljačkog naroda.

Mi drugovi, koji smo sa pokojnim Vlastom istovremeno stupili u redove partizanske vojske, šaljemo pozdrav njegovim roditeljima.

Stojeći i sa ponosom primite vijest o smrti vašeg sina, a našeg druga Vlastei. Budite ponosni, što je vaš sin pao kao borac za slobodu naroda Jugoslavije.

Druže Vlastimire, "Počivaj mirno u zemljici toj, pod crvenim stegom idemo u boj".

Vojko:

. O V T 3 D 0 2 D X 3 I A S I T R A P
M A T A J U R.

Kdo bi si mislil, da je obsežena takai krasota v tem zasneženem mogoteu! Foglej ga, kako mogočno dyi ga svojo sivo glavo! Ni ga uničila temna sovražna me gla, ki se je 75 let zavratno valila z juga. Sicer njegova glava je nekoliko sklonjena, toda njegov pogled je kakor luč, ki edina razsvetljuje črno meglo kletega sovraga.

Hvala ti očak Matajur za proroško luč, ki je toliko časa oznanjevala lepšo bodočnost slovenskega na roda.

Bližali smo se ti, očak Matajur! Tvoj pogled je postal živahnejši, tvoja luč je zasvetila svetleje, močneje in niti glavo nisi imel več tako sklonjeno.

Tudi ti si opazil, kako so se razblinile sovražne megle, kako je tu pa tam ostala v kakem skrivnem kotu temna lisă, ki te hoče znova zašužniti. Utaborili smo se pod teboj. Ves radosten si nas sprejel v svoje okrilje kot nežen očka svoje trudne otroke, ki so se zmuceni vrnili z dolge poti. Kar varne smo se počutili pod tvojim okriljem, kar preveč varne! Hoj, očak Matajur, zakaj se ti tako mrači tvoj jasni pogled, zakaj je zguban tvoj obraz? Mar se strašiš teh malih meglic ali česa drugega nenadnega? Pa res, poglej tam na levi se zgošča mala meglica. Hej očak Matajur, tega se ti bojis? Mar res ne poznaš svojih sinov, neustrašnih v tisočerih bojih prekaljenih! Bi se li ustrašili sovražna peščice?

Lahnih kril poleteli smo v boj. Prevara! Temna meglica se je nenadoma razvila v grozen vihar! Sovrag je v svojem obupnem, že zgubljenem boju zbral še toliko temnih sil, da bi si v zadnjih vzdihljajih se nekoliko opomogel. Torej zato je bil očak Matajur tako zaskrbljen!

Poslavljamo se očak Matajur, toda zopet bomo prisli pod tvoje očetovsko okrilje. Prišli bomo ponosni, ovenčani s slavo! Tedaj bo tvoja luč zažarela jasno in živahno. Nič več ne bo tistih temnih lis, ki žajoštijo tvoj stari obraz. — Nasvidenje, tovaris Matajur!

Nino:

kontejver

P A R T I Z A N S K O S O D S T V O.

Vsaka organizirana družba ima svoje sodstvo. Sodstvo je ravno tisto, ki jamči vsakemu posamezniku in celoti, da se bodo zakoni in razne uredbe pravilno izvajale. Vendar v dosedanji stari družbi ni bilo več dno itako. Pogostoma so bila ravno sodišča leglo zla in korupcije in pravona so omogočala, da so največje krivice in nasilja posedujecih slojev dobila za-konito obliko.

Mi partizani pa se borimo za nov red, za red prav-
ičnosti in demokravnosti, zato so v tem smislu tu
di organizirana naša sodišča. Pri vsaki brigadi je
vojno sodišče, ki garantira že s svojo širokogrudno
in demokratsko sestavo za pravičnost in nepristra-
nost. To nam potrjuje še dejstvo, da se v izredno
važnih slučajih (takih n.pr., ki v veliki meri zade-
vajo celo brigado) sestane izredno sodišče, katerem
so pripregnjeni tudi v večjem številu navadnih par-
tizani. Kakšna je glavna naloga teh sodišč? S par be-
sedami lahko povemo, da je obseg njih delokroga ogromen. Vse življjenjski ga živimo danes, ko bijemo ne-
izprosen boju z okupatorjem, mora biti urejeno in rav-
no naša sodišča so nam porok, da pri eventualnih spo-
rih ne bo krivio. Kajti ta sodišča so sestavljena
iz nas samih, iz sinov našega ljudstva, ki je danes
zagrabilo za orozje. Ne poznamo učenih sodnikov in
advokatov fizičcevalcev, ki so po mili volji in ka-
kor so pač imeli več koristi nategovali in krčili pa-
ragafe ter po svoje delili pravdo. Zato pa tudi naš
narod ni imel zaupanja v takšna prejšnja sodišča in
se je tem bolj oklenil naših novih sodišč, v katerih
je en sam poslednja instanca.

Glavna načela, ki vodijo ta sodišča pri svojem
poslovanju, so pravica in nepristi-
stvenost. Živimo v času, ko naši sovražniki
pritiskajo z vsem strani, od zunaj in od znotraj. Zu-
nanju sovražniku je edini odgovor na njegova zlo-
činstva in ropanja naša puška in naša trda pest, ki
jo že občuti na vsakem koraku. Zato pa moramo posto-

pati tembolj strogo z notranjim zajedalcem, belogardistom in izdajalcem, ki so rak-rana našemu narodnemu telesu. In ravno ta naša ljudska sodišča preiskujejo z vso vesnostjo in natančnostjo njih izdajalska dejanja in jih sodijo po naših zakonikih. Te zakone je izdelal naš narod sam in v težki borbi z nadmočnim so-vražnikom. S krvjo in pisanimi imajo svoje korenine že v slavnih kmetskih puntih naših prednikov. V klicu, "za staro pravdo" je bila zapovedana vsa težnja po oni pravični ureditvi, za katero so se borili oni, in katero sedaj ustvarjamо mi. Sami so si sodili naši dedje po svojih napisanih iah zato tembolj v "starih šegah utrjenih postavah". Niso hoteli da bi jim krojili pravdo razni gospodje, ampak so odločali sami po svojem čutu pravičnosti in nepristranosti. Kot vidimo ima naš narod ali vsaj njegov borbeni del, kmet in delavec že svojo staro sodno tradicijo. In to hočemo mi nadaljevati in izpopolniti, zato tudi naša vojna sdišča poslujejo v tem duhu narodne pravičnosti, nepristranosti in strogosti. In če-prav so ta sodišča vojna in imajo v mislih le vojne pred sodke - živimo pač sredi najtrše borbe - zre ljudstvo z zaupanjim do njih, kajti naša vojska je narodna, ljudska, ne pa izkoriščevalka in osovražena nasprothika, kot je bilo to preje. In ravno ta vojska nam tudi garantira, da bo ideja resnice nepristranosti glavno vodilo pri razpravah naših sodišč. Kajti, če je naša narodna - osvobodilna vojska pokazala na vsakim koraku, da je vredna imena, ki ga nosi in je s svojo železno pestjo znala razbiti toliko sovražnikov, vršijo tembolj nje na sodišča svojo nalogo-korektno in ne pristransko.

"Moje delo je knjiga ljubezni. Čeprti jo, domovina, da boš videla, kdо ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel. Dal sem ti svoje srce in razum, svojo domišljijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življene in jese - kaj bi ti še dal?".

(Ivan Cankar: "Domovina, ti si kakor zdravije!")

— splošno, močljivost s ogorja sledi itač
Matej Bor: — vmešan smrtnik se in močljivosti niti močljivosti
= mlačevje sčaščev si labutj sčas sti očusti niti mlačevje in
= mlačevje niti ož RoT MaEsn ni očeta očev očev a očet
= et enočev sT. Minovska dřežen oč očibov niti niti strnčev
= ce minčomški a Vdospomin nedolžnamb Slovencem, lebabi
ki se jih okupatorji in 2. svetovni postrelili kot talce. Ni dřežen v es
= stničev sav susbevočev silid sti "obvstiq očeta se", no
= ino Aprilski veter v splohjanit travi. Embivstiq ino oč
= na Nebo, nasmeh i planin. Omstisvtačebca očetači n
= dřežen grobove na paljih kloba Savi dřežova oč ežeb iž
= em sam glas: Moji sin, moj sin! poč dřežitu dřež
= očibov třeščelbo oč neqms, včbočev inoči obvstiq ilit
= libi Ubili so te, ubili! in ihaončivstiq ntič matova
= Zakaj, moj sin, zakaj? tsev ilis bočni čas smi om
omečod ot niti očibov očeta očeva si očesleb
ce smi. Potem je pala na kamenje, očekati niti itisvčebam in
= sredi grobov in ograj. Juh met v očej učaoq sčašč
sčaščev sti ce vči-če niti očibov očeta niti itaončitairiq
In ko je tako ležala samatlein v očami niti očev
in se ja nad polji že zgrnib mrek, třen ibere čaq
ko je večemo zanje v daljavi čas itšen dřež ob
= id pretrgal bludeč oblak, krovce niti včleveččitovci
je odnekod dahnilo: očev sti očvi niti stenq ot oč
Mama, saj nisem umrl, třinajst očinest stebi od oč
= očovcem sčas sti eži itšen. sčaščev dřežni dřežniqast
Si res verjela, da me strebje stril sličedovec
v gramozni jami sredi njiv oči Savi?, smeti sličev
Kaj nisi slišala, kako še davilot itibari císnis
na okna trkal sem doma na vasi? očeva sčaščev sa
Saj blodimo, popotniki, počasi
med vami po cestah. Čeprav molčimo,
odmeva naš glas v vetrku krog voglov.
Ne, mi ne spim, třinajst iz grobov leb stoli "

je m. t. zbor. Čemu? Da vas zbudimo. Šod sb smiv
ova, včas očeva stova it mea ist. Lemt mea zči, it
Vse naškrog nas polno je, poysod, i oči lěšimob ot
ob rókah, cestah, v gorah, po tovarnah, a e t i
po kočah in po šolah in pisarnah,
zagnedzili smo se v poslednjemok. (tiskni usvi)

V vseh srcih smo na novo zaživeli.

И Kdcrapuntar prejTniabil, jeTpuntar uzaj o n

= Kje so, kiabi za grlo nas prijeli? O V 3 0

Kdo ustavi naša pohoda? Morilská banda? Ne v

Za mrtve ni ne vislic, ne pregraj.

Najstrašnejša je mrtviu propaganda. Berg se
izjavovala o načinosti sistemata. (SPK) eti načini stit
men in Netjokaj, mama, več. Nihčevni mrtvi, q su bousi
su st v kispali jeiv te mi, q je sončnim dnevom žrtev - odia
st, ki onoli. Če občujate ondrušoq sistemata et nem
=strinjam. Vse načkrogabrezbreženmir, bo sneti liguibeq sled
ov ce v daljavi goreči oblak. Evaku odsila ni obsim ali

Njen korak je trdo zapeti u večernjim satima.

= neittä mukavoinaan ja säästeviin osiin siitä et 39E
ei ole ollut ehdolla. Tämä onnistui ja tällä tavalla suoritettiin mit-

Vir:

...ilevišča omeni sreča dneva v
K O M U N I S T E I Č I N D A I P A R T I I J A C I K N
O S V O B O S D I L A N A I B O R B I A I S L A O J K =
V E N S K E G A F N A R O D D A .

Še pred razsulom Jugoslavije je Komunistična Partija Slovenije (KPS), opozarjala pravočasno slovenski narod na pretečo nevarnost, ki mu grozi s strani nemško-italijanskega fašističnega imperijalizma. V ta namen je razkrinkala pogubno delajočo 5. kolono, ki je bila podkupljena od sovražnikovih sil, ki so minirale mlado in slabo upravljanu državo. Med tem ko so voditelji posameznih političnih strank razpihovali in umetno netili spore med delavnimi narodi Jugoslavije (Srbi in Hrvati), je KPJ opozarjala pravočasno, kam vodi ta brezmiselna borba. S svojim internacionizmom je KPJ vsekakor blažila, če ne tudi hotela popolnoma odpraviti spore, ki so nastali med jugoslovenskimi narodi. KPJ je pravočasno nakazala smer politike, ki bi jo naj sledil Beograd, hotela je vedno ter vsepovsod povdarjala zblizanje in naslonitev na Sovjetsko Zvezo, je pa naletela na gluha ušesa.

Tako po žalostnem polomu jugoslovanske armade je KPJ začela zbirati vse poštene narodne sile ter jih je vpeljala na nov boj – boj proti okupatorjem. Osvojidelni borbi so se takoj odzvali ter pridružili vsi zavedni Slovenci, v pretežni večini so nosili glavno težo borbe najširše plasti naroda: kmet, delavec in delovna inteligencija. KPS je ob vsaki priliki odpirala slovenskemu narodu oči in zle namere okupatorjev, bele in modre garde. Program KPS, ni samo izvesti socialno-revolucijo ter dati narodu vse demokratske pravice, ampak tudi dati slovenskemu narodu načinjonalno svobodo. Široke ljudske množice so takoj prve dni spoznale, da je narodno gibanje OF v pravih rokah, da jo vodijo ljudje, ki so zrasli iz delovnega ljudstva, ki so sami okusili ponižanje ter britkosti, ki nimajo nikakih sebičnih namenov v tem zgodovinskem boju, kakor je bila to tradicija bivših političnih veljakov.

KPS je zelo tesno povezana z narodovim življenjem, njegovo narodno ter socijalno borbo. Ker se je

zavedala velikega pomena sedanjega časa, je napelava svoje moči, da ne zamudi ogodnega trenutka, kakor je bilo leta 1848. in 1918. Oslobodilni božbi Ije dala svoje razumno vodstvo, svojo izvēžano organizacijsko zmožnost, svojo vstrajnost in borbenost, svojo načelno nepopustljivost in neustrašno avantgardo. Če r nai preči leta trinajst, ki je vodil v okupatorje najhujše iborte in ni zapustil ljudstva v največji stiski njegove borbe za življenje in smrt, ko se je vokupator razbojetil s spomembo izdajalske belo-modre garde. KFS je dala na oltar svobode, krije sveta jih najboljših sinov, ki bodo večno zapisani v zgodi devini slovenskega naroda kot največji junaki za narodno in socialno svobodo. Na bomo naštivali imenih hrabrih tovarišev, ki so skropili polja Slovenije v dragoceno krvje, dovolj je da pogledamo samo imena, ki v jih je dala XXVII. Divizija: tovariš Rudija, ki je bil zgled vedenja delavnega in nepristranskega partijca partizana; tovariš Slavka, ki je na bojnem polju pokazal te, kar je dnevno govoril svojim tovarim; tovariš Vlastimir, ki je bil povražnik, dokler ni hrabro padel.

Kaj pa so dali narodom Jugoslavije v izdajalcis: snatlačeni in Rupniki, Paveliči in Macki, Nedždi in Misajlovičevci? Že odprtini drokami so sprijeli največ vega narodovtega sovražnika italijanskega in nemškega fašista ter skupno zunjim pomagali morit in lastne brate. Ta sodelovanje šla preko bratomorne vojne in hotela na vseh nadčin način stara čase, kjer biv zopet začrnil in izkorisčevali potmili volji delovne ljudske mase. Cilj jim je: obnova sistema na silnja in izkorisčanja. V tej odločilni zgodovinski borbi smo vsi spoznali resnico in videli, kdose bori za svobodo in proti nečloveškemu družabnemu izkorisčanju.

Udarne, žuljave roke našega delavca in kmeta, so zadostno jamstvo, da se po končani zmageslavni borbi ne bo polastil oblasti in državnega krmila nihče drugi, kakor samo pravi narodovi zastopniki, v kateri bosta zaupala delavec in kmet. Ne moremo si načiniti, da občina ne bo osnova očesnega sv. očeta, ki je občina osnivačna. Skinsljedanje volja stogel enav, tretjih vira, tretjega in tretjega insločen italo-ir

Saša: Leqan st, sasč spominske vremoq spomiljev siščevska
članski, življenski, kulturni in zdravstveni življenjski obdobji.
N A ŠTIL KULTUROVNI MITTNI NAGI slišili
članskih življenskih obdobjev. **N J I W H I B O M E N**, abevo omemba je
da bodo te obdobje, naenekod ni tako lepo izbrano. Naenekom
že od vsega početka ima naša vojska navado, teda v
vseh in osvobojenih krajih prireja mitinge, to so
kulturno-propagandne in zabavne prireditve, ki so na
menjene tako vojski, kot civilnemu prebivalstvu. Ta je

Kulturni mitingi so posebno naše partizanske vejske. Vojska kapitalističnih držav kaj takega ne pozna. Pa tudi ljudstvo nima s takimi armadami skupne ga nič drugega, kot to, da daje svoje sinove, ki pa dajo v borbi za kapital, katerega zasčitnice so obte vojske. Naša partizanska vojska pa je zrastla iz naš roda in zato dobro ve, kje je njeni mesto in za koga se bori. Ve pa ito in mora vedeti tudi naše ljudstvo. Zato je nujno, da gremo med ljudstvo in da mu damo kar mu na kulturnem polju moremo dati.

Še nekaj drugega pokažejo naši mitingi. So izraz kulturne stopnjeslovenske narodno-osvobodilne vojske. Kakor sta pri naruču literatura z umetnostjo merudajo na za ocenitev njegove kulturne stopnje, tako moremo ceniti pobistem merilu tudi našo vojsko. Vse neštene vilne pesmi in spisi v naših revijah so znak vsestrel skega udejstvovanja naše vojske, ki skrbi za vojaško politično, pa tudi za kulturno izobrazbo našega vojaka, da bo prišel v novi svet kot nov človek. Pri vsem našem kulturnem delu so ti mitingi še prav posebnega pomena. Saj s svojo razgibaostjo in izbranim programom dvigajo moralo in borbenost naših hrcev. Naša pesem je silna in krepka, človek kar zgrabi, ko jo čuje peti ob pesmi začuti človek spontano v sebi vso silo, ki žene preko vseh pregrad in meja na prej, do vzvišenih ciljev - svobode in boljšega življenja. Naša partizanska pesem je v kratkem ves program naše borbe. Partizansko pesem moramo zato spoznavati in prešla nam bo tako močno v kri, da je ne bo mogoče peli, ampak se po njej tudi ravnali.

Na mitingih se naši fantje kulturno udejstvujejo in to tako, da spoznavajo našo vesem, našo besedo in vse lepotе slovenskega jezika. Niso samo slučaji, da so preprosti nešolani partizani spesnili prav dobre pe-

smi in spisali zanimljive prigodbe iz partizanskega življenja in borbe.

Zelo velikega pomena je pri vsej naši borbi stik s civilnim prebivalstvom! In Iravno z mitingi se temu najbolj približamo! Naše ljudstvo na Primorskem mora vedati da smo ljudska vojska, zrasla iz ljudskih vrst in na ljudsko pobudo. V koliko pa ljudstvo to že ve, tudi od nas nekaj pričakuje. Naša vojska mora biti v stalnih stikih z ljudstvom, naš odnos do nje ga mora biti prijateljski, domač. Ljudstvo mora dobiti v nas vero in zaupanje, mora biti prepričano, da samo od naše vojske lahko pričakuje osvoboditve. Mora pa tudi prenašati vse vesele, kakor tudi prenašati vse težave naše zgodovinske borbe in časa.

Naše ljudstvo na Primorskem že dolgih 25 let ni imelo nikake kulturne hrane; vsaj zato sploh ni obstojala nobena možnost. S-daj moramo vse zamujeno čimprej nadoknaditi. Italija je s fašističnim režimom zatirala našo besedo in kulturo sploh. Ljudstvo je bilo prepuščeno samemu sebi. Danes, ko so vse te ovire odstranjene, ljudstvo z upravičnostjo zahteva od naše vojske, da mu daje pravo, narodno, slovensko kulturo.

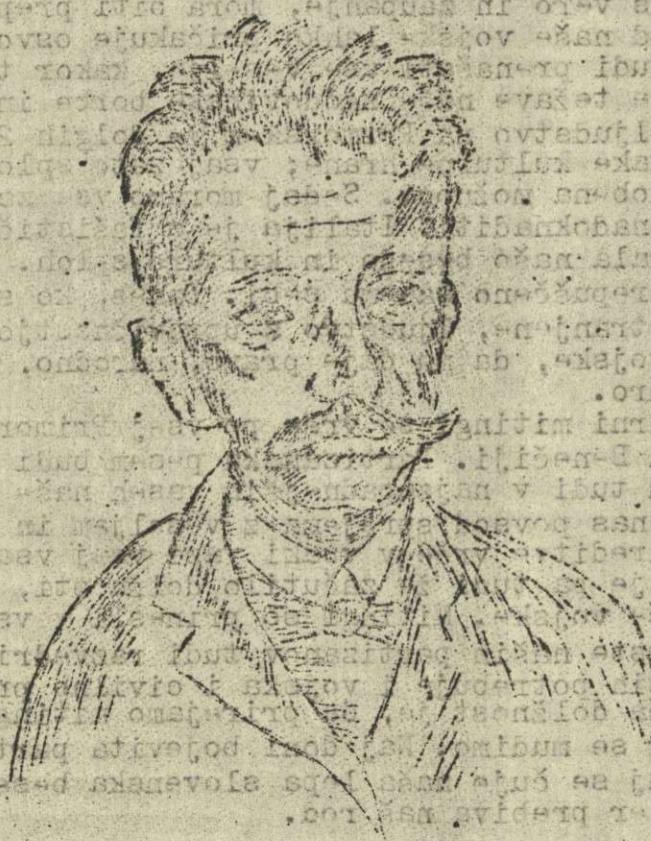
Kulturni mitingi se vrše po vsej Primorski ter slovenski Benečiji. Partizanska pesem budi in hrabri naš narod tudi v najzapadnejših vseh naše domovine. Ljudstvo nas povsod sprejema z veseljem in želi, da se te prireditve vrše v vsaki vasi vsaj vsak mesec. Ljudstvo je pa tudi že začutilo dolžnosti, ki jih ima do naše vojske. Mitingi so prinesli v vsako vas in med vrste naših partizanov tudi razvedrilo, ki ga v teh časih potrebuje i vojska i civilno prebivalstvo. Naša dolžnost je, da prirejamo mitinge povsod tam, kjer se mudimo. Naj doni bojevita partizanska pesem, naj se čuje naša lepa slovenska beseda v vseh vseh, kjer prebiva naš rod.

+ + +

Ivan Cankar je idejni predhodnik našega odpora proti okupatorju, našega osvobodilnega gibanja, boja za socijalno pravičnost in nacionalno svobodo. Zato bomo partizani proslavili 11. decembra 25letnico naše smrti. Bojoci v tem si se res streljati.

Vir:

O B I 25 I L E T N I C I S M R T I I V A =
N A C A N K A R J A.

11. decembra 1943, leta bl. preteklo 25 let, od kar je zatisknil oči največji slovenski pisatelj Ivan Cankar, - obsegel za socialne in narodnospolne pravice slovenskega naroda in vsega človeštva. Rojen je bil na Vrhniku 1876. leta, ter se je kot visokošolec popol-

- 13 -

nom pa posvetil leposlovju. Rastel je v beden pomanjšanju; lakota in siromaštvo sta ga spredjali vse življenje. Bil je rojen umetnik in posvetil vse svoje možnosti za dobrobit človeštva. Živel je v času, ko sta slovenski kmet in delavec potrežljivo prenašala socialne in narodnostne krivice. Kmalu je spoznal naš zadnjaško klerikalno-liberalno "boljšo, učeno" družbo našega naroda, ki se je vedno bolj oddaljevala od kmečko-delavskega ljudstva. Ta vladna gospoda je s pomočjo nemške buržuazije izžemala in zatirala našega delavnega človeka ter ga gospodarsko in kulturno uničila. Prav v tem resnem času se je pojavil Ivan Cankar, pravvi sin trpečega proletariata, ki je v svojih delih nečuvence lepo popisal to žalostno življenje slovenskega delavca in kmeta v dolini Št. Florijanski. Prikazal je vsemu svetu trpko življenje hlapca Jerneja - slovenskega naroda - vse njegove brdkosti in ponižanja, njegov trdo garanje od zore do mraka, od mladosti do pozne starosti, vprav do časa, ko so mu odpovedale delovne reke, vprav do časa, ko bi moral preživeti vsaj par srečnih trenutkov trdžasluženega miru. Hlapec Jernej je mirjal, potem ko je vse življenje garal, gnojil s svojo krvjo gospodarjevo zemljo, zgoreti v hiši, ki jo je sam zgradil in to radi krivičnega vladajočega izkoristiščevalnega družabnega reda, proti kateremu se tako odločno bori naša partizanska vojska.

Cankar je brezobjirno bičal in razkrinkaval tedenju buržuazijo, ki se je zbirala po čitalnicah ter se veseljačila na račun ljudstva. Norčeval se je iz njihovega zanešenega narodnjaštva in hlapčevstva, ki je vedno klonila hrble pred zatiralci in tujci.

Toda Cankar ni samo kritiziral in se norčeval iz tedenje družbe, temveč je tudi pokazal narodo pot ozdravljenja. Ker je bil borben in v svoji borbi odkrit ter nepristranski, so ga pljuvali ter proglašili za sv. vražnika domovine. Ljubljanski škof je celo zavkazal zažgati njegove knjige, ki so danes duhovni zaklad slovenskega naroda. Njegova ljubezen do domovine pa je bila res prava, resnična. Sam piše: "Resnično domovina, nisem te ljubil kot cmérov otrok...ljubil sem te s spoznanjem. Videl sem te vso: v nadlogah in v vzmihih v sramoti in v zmotah, v ponižanju in v brdkosti. Zato sem z žalostjo in s srdom v srcu ljubil tvojo oskru-

njeno lepoto, ljubil jo stokrat globlje in stokrat višje od vseh tvojih trubadurjev... Moje delo je množični gavljubezni. Odpril jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel. Dal sem ti svoje srce in razum, svojo domisljijo in svoje besede, dal se ti svoje življenje - kaj bi ti še dal?"

Ivan Cankar se je v polno zavedal časa v katerem je živel, zavedal se je svoje naloge in poslanstva. S svojim nesebičnim življenjem in svojim plodnim delom, je to poslanstvo do kraja dovršil. Semek ki ga je vsjal v polje, je vsklilo in danes bogato rodi. Tega plodu bo deležlo vse človeštvo. Naš Ivan Cankar se danes smatra kot začetnik slovenskega svobodilnega gibanja za načinjalno svobodo ter novi bodoči komunistični družabni red.

+ + +
VOJAŠKO PORGĀLJO XXXVII.
DIVIZIJE.

a) XVIII. Brigada: V noči od 18. na 19. nov. jenaša brigada izvedla napad na Tolmin. Akcija je bila zelo uspešna. Naša saseda je na poti do Tolmina napadla sovražni kamijon s posadko, ki je hite la v Tolmin na pomoč. Naši še v jurišu na avto potili 14 Nemcev ter zaplenili 9 pušk s 3.600 komunicije, 4 bombe, 7 paravčevljiev, ena ročna ura ter raznega drugega materijala.

Pri mostu čes Tolminko so naši pregodili po stremu boju posadko ter stražo in zaplenili 1 težko šredico, 4 naboje municije ter 3 puške. Ujeta sta bila dva bersaljera. Napad na kasarno je bil tako, da si vojašnice same nismo zasedli. Ker je bilate ma, ni bilo mogoče ugotoviti sovražnikovih izgub.

Pri akciji so se tevarisi v splošnem dobro izkazali, zlasti tcv. Kcbe, politkomisar čete, tcv. Vojislav, komandir čete, tcv. Čusin Ludvik, namestnik komandirja čete. Nasprotno pa se je jasno razbrala nizka morala sovražnikova, naveličana brez uspešnih borb, katere jim prinašajo samo gorje in smrt. Naše edinice so se po izvršeni akciji vrnil

na izhodne položaje brez najmanjše izgube.

V noči od 28. na 29. nov. je naša brigada ponovno izvršila napad na Tolmin. Pri tem napadu, ki je bil demonstrativnega značaja je sovražnik utrpel enega mrtvega ter 5 ranjenih. Naš pionirski vod je porušil isto neč na cesti Tolmin-Kobarid dva zasilna mostova.

Dne 1. decembra je večje število sovražnih edinic poskušalo izvesti napad na naše položaje. Naše edinice so sovražnikov poizkus preprečile - sovražnik je bil prisiljen se umakniti. Nemci so imeli več mrtvih in ranjenih.

Našim edinicam v Reziji se je predalca 52 hrvaških domobrancov ter prineslo s seboj 5 mitraljezov, mnogo pušk z municijo ter ostalo vojno spremo.

b) XVII. Brigada: V noči od 8. na 9. nov. je en vod naše brigade izvršil akcijo v vasi L o č n i k. V izredno hitrem in odločnem napadu so naši zavzeli vojašnico ter razcozili in ujeli 9 italijanskih orčnikov. Eden od njih je želel ostati med partizani. Zaplenjeno je bilo 8 pušk, 3 samokrese, ena brzostrelka, 50 bomb, 3 zavoje municije ter mnogo obleke. V tej akciji se je posebno odlikoval tov. Vinko.

Dne 15. nov. so naše edinice napadle močno sovražnikovo postojanko v Št. Petru, ob Nadiži. Naši borci so se ponoči prav po-tihoma prikradli v vprav do sovražnika. Prav hrabro so se izkazali naši bombaši. Nemci so imeli dva mrtva ter več ranjenih; ostali so pobegnili v teku borbe. Zaplenili smo: 2 težka minometala s 170. minami, 3 puške, 3 samokrese, 10 ročnih bomb, 1 brzostrelko, 1 nemški puskomitaljez, 2.500 komadov municije, 20 vojaških plasčev ter veliko ostalega materiala (obleke, čevljev, nahrbptnikov itd.). Po uspešni akciji so se bataljoni vrnili na svoja mesta. Odlikovala sta se tovariša Žorž Dorče ter Boltar Mihha. Isti dan je bil izveden tudi demonstrativni napad na mesto Čedad.

Drugi del naših edinic je isti dan izvršil napad v Prilesju. Tudi ta napad je bil zelo uspešen. Naši hrabi borci so ujeli 18 italijanskih vojakov, 8 Mongolov ter 1 Nemca. Zaplenili smo: 1 težko strojnico, 3 lahke strojnice, 26 pušk, 2 samokresa, 1 samokres za rakete, 12 zabojev municije, 215 bomb, 1 mulo, 50 o-

- 16 -
dej, 20 plaščev, 10 parov čevljev, 19 nahrbtnikov ter mnogo perila in drugega materijala. Naši niso imeli izgub, niti ranjenih. V tej akciji so se odlikovali komandant III. bataljona, politkomisar bataljona, namestnik politkomisarja bataljona ter politkomisar 2. čete.

